

Vývoj postavení hlavy státu v Polsku

BARBORA HLÁVKOVÁ (448864)

KRISTÝNA ŠOPFOVÁ (447501)

ŠÁRKA ZOULOVÁ (450730)

PROMĚNY FORMÁLNÍHO POSTAVENÍ

- 1989 obnova funkce prezidenta
- Národním shromážděním zvolen Wojciech Jaruzelski
 - Formálně rozsáhlé pravomoci, reálně je příliš nevyužíval
- 1990 – přímá volba prezidenta (Lech Walesa)
 - Tendence překračovat ústavní pravomoci, snaha o jejich posílení
 - Časté konflikty s ostatními složkami moci
- 1992 – vznik „Malé ústavy“ (dočasně)
 - Zachování silné pozice prezidenta, v praxi snaha o presidentializaci

SROVNÁNÍ

„MALÁ ÚSTAVA 1992“ vs „ÚSTAVA 1997“

- Ústavní zákon 1992
 - Poloprezidencialismus
 - Aktivní politika prezidenta
 - Př. Jmenování tzv. prezidentské vlády na 6 měsíců
- Ústava 1997
 - Parlamentarismus
 - Zachování přímé volby
 - Oslabení pravomocí ve prospěch premiéra
 - Nově nutnost kontrasignace premiérem nebo příslušným ministrem

PREZIDENTI OD ROKU 1989 PO SOUČASNOST

Wojciech
Jaruzelski
(1989-1990)

Lech
Wałęsa
(1990-1995)

Aleksander
Kwaśniewski
(1995-2005)

Lech
Kaczyński
(2005-2010†)

Bronisław
Komorowski
(2010-2015)

Andrzej
Duda
(2015-?)

PROMĚNA VZTAHU KE ZBYLÝM SLOŽKÁM MOCI

- Do r. 1989 kolegiální hlava státu (Státní rada)
- Nepříznivé podmínky a nejednotná systémová vize -> omezení prezidentských pravomocí až r 1997
- 1993-95 - Největší konflikty mezi prezidentem a vládou/parlamentem
 - kohabitace
- Politicky není prezident nikomu odpovědný, ústavně Státnímu tribunálu

Současné složky moci:

- Legislativa: Parlament (**Sejm, Senát**)
- Exekutiva: **Prezident**, vláda (**Rada ministrů**)
- Jurisdikce: ÚS, Státní tribunál, soustava soudů
- Další: ombudsman, NKÚ, státní rada pro rozhlas a TV

PROMĚNA VZTAHŮ V RÁMCI ÚSTAV

• „Malá ústava“ 1992

- Vládní výnosy rovnou k prezidentovi, který mohl použít absolutní veto
- Blokace změn ve složení vlády
- Bezpečnostní politika v režii prezidenta (Vrchní velitel ozbrojených sil)
- Rozpouštění Sejmu po konzultaci s jeho předsedou a předsedou Senátu
- Soudy jako nezávislá instance

• Ústava 1997

- Veto prezidenta lze přehlasovat kvalifikovanou většinou
- Nutnost kontrasignace premiérem/příslušným ministrem
- Prezident nemůže iniciovat ani provádět změny ve vládě
- Vnitřní a vnější bezpečnost – v dobách míru prostřednictvím ministra obrany
- Prezident nemůže rozpustit Senát/Sejm, ale zkrátit mu volební období

PREZIDENTI POLSKA

- Wojciech Jaruzelski (1989 – 1990)
 - Zvolen nepřímo
 - Pasivní
- Lech Walesa (1990 – 1995)
 - Silný, aktivní
 - Konflikty s vládou
 - Nevyjasněné postavení mezi vládou a prezidentem
 - Interpretace čl. 61 Malé ústavy
- Aleksander Kwasniewski (1995 – 2005)
 - Zlepšení vztahů vláda - prezident

PREZIDENTI POLSKA

- Lech Kaczyński (2005 – 2010)
 - Prezidentská kampaň – „*gay question*“ (2004 jako primátor Varšavy zakázal)
 - Spory s Donaldem Tuskem (reprezentace Polska, Eurozóna)
 - 18x využití veto (17x z toho v kohabitaci)
- Bronisław Komorowski (2010 – 2015)
 - 10. 4. 2010 – 8. 7. 2010 – prozatímní prezident
- Andrzej Duda (2015 - ?)
 - Aféra kolem Ústavního soudu

ZDROJE

- Jasiewicz, K. and Jasiewicz-Betkiewicz, A. 2011. „Poland.“ *European Journal of Political Research*. Vol. 50, no. 6-7, pp. 1092 – 1101.
- Khain, Pavel. Analýza prezidentských voleb v Polsku 2005 [online]. Brno, 2007 [cit. 2016-11-22]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Jakub Šedo Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/103221/fss_b/>.
- Kryska, D. *POSTAVENÍ PREZIDENTA REPUBLIKY V POLSKÉM ÚSTAVNÍM SYSTÉMU*. Praha, 2009. Diplomová práce.
- Kubát, M. *Demokracie v Polsku: politický systém Polské republiky (1989-2005)*. Praha: Slon, 2005. Politické systémy. ISBN 80-86429-46-6.
- Kulpa, R. and Mizielińska, J. 2010. *De-centring western sexualities: central and eastern european perspectives*. Burlington, VT: Ashgate.
- Millard, Frances. 2000. „Presidents and democratization in Poland: The roles of Lech Wałęsa and Aleksander Kwaśniewski in building a new polity.“ *Journal of Communist Studies and Transition Politics* . Vol. 16, no. 3, pp. 39 - 69.
- *Poland Constitution 1992*. [cit. 2016-11-10] Varšava, 1992. Dostupné z: http://host.uniroma3.it/progetti/cedir/cedir/Lex-doc/PI_Cost.pdf
- Rosset, J. 2011. „The 2010 presidential election in Poland.“ *Electoral Studies*. Vol. 30, no. 1, pp. 241 – 244.
- Selinger, M. 2008. „Intolerance Toward Gays and Lesbians in Poland.“ *Human Rights Review*. Vol. 9, no. 1, pp. 15 – 27.
- *The Constitution of The Republic of Poland*. [cit. 2016-11-10] Varšava, 1997. Dostupné z: <http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>

DĚKUJEME ZA
POZORNOST

